

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și insertiunile se plătesc înainte.

DELA REUNIUNE

Premiile Reuniunii pentru anul 1900.

I.

Doă premii de 10 coroane în aur pentru acei membri ai Reuniunii, cari vor dovedi că au pus de nou în primăvara de față cel puțin 50 de altoi în grădinile lor.

II.

Un premiu de 10 coroane în aur, pentru acea școală de pomi, respective pentru acel membru al Reuniunii, care va dovedi mai mult spor în primăvara aceasta în o asemenea școală.

III.

Cinci premii de câte 20 coroane pentru acei membri ai Reuniunii, — de aproape sau de departe — cari vor dovedi că și-au cumpărat în anul acesta câte o vițeluşă de prăsilă de soiu curat Pinzgau sau Bern.

Membrii cari ar dori să dobândească un asemenea premiu, să se înștiințeze la timpul sau secretarului Reuniunii noastre, prin o carte postală.

Premiile se vor împărți în chip sărbătoresc în adunarea generală ce se va ține în August probabil în marea comună Romos.

Favorurile acordate de Reuniune.

Reuniunea dă membrilor sei sămână de *trifoiu*, calitate bună, cu prețul redus de 1 coroană 1 kilo, și anume 10 kilo membrilor ordinari și 5 kilo membrilor ajutători.

Sămână de *luternă* de prima calitate, kilo cu 75 cr.

Sămână de *napi de nutref*, galbini și roșii (Obendorf și Mamuth) kilă cu 60 cr.

Abonații foii »Bunul Econom« sunt îndreptățiți a cere și ei din aceste favoruri atât cât membrii ajutători.

Firmele de semințe: Mauthner Ödön și Frommer Hermann în Budapesta, Wilhelm Mühle în Timișoara, — au acordat tuturor membrilor cari își vor face comanda prin Reuniune, o scădere de preț (de la cât e însemnată în catalogul lor de prețuri), de 5—15 cr. la kilo, după felul seminței.

Asemenea firmele de *mașini agricole* »Umrath & Comp«, »Hoffher și Schrantz« și »Allamvasutak gépgyára« — au acordat scădere de preț de 5—20 la sută pentru membrii Reuniunii cari își vor comanda prin Reuniune ori-ce tel de mașini agricole.

Cei-ce doresc procurare de semințe, să se înștiințeze până la 10 Martie n., cei-ce doresc mașini cu atari scăderi, să se adreseze ori-când comitetului Reuniunii.

Grapa de lanț și ghilăul de fânățe, procurate de Reuniune, se pun la îndemână membrilor spre folosire, pentru o mică taxă

Cei-ce doresc a le avea, să se înștiințeze.

Cultivați napi de zahar! Fabrica de zahar din *Murș-Oșorheiu* (Maros-Vásárhely) a intervenit la comitetul Reuniunii noastre, pentru-ca să îndemnăm economii nostri, cari sunt membri ai Reuniunii, să se *indeletnicească cu cultivarea napilor de zahar.*

În foaia Reuniunii, »Bunul Econom«, vom arăta cum trebuie cultivați acest fel de napi, ear' până atunci aducem la cunoștință, că maja metrică de napi se plătește de numita fabrică cu 80 cr. și că pe un loc de 8 ferdele sămânătură, adevă un juger, bine lucrat, se pot produce napi în preț de 100—150 fl.

Cel-ce dorește, poate primi dela fabrică pentru fiecare juger sămânătură cu napi o anticipare (împrumut ce i-se va detrage din sumă când va trimite napii cei mulți), de 50 fl. pentru întâmpinarea cheltuelilor, ce se recer la lucru.

Dacă vre-un membru al Reuniunii se interesează de acest lucru, poate lua informări la secretarul Reuniunii, precum și la Iosif Indrieș în Băcăinți, Vasile Popovici în Pișchinți, Vasile Basarabă în Romos, precum și la Șvabii din Binținți, cari se zice că ar fi avut anul trecut recoltă bună de napi.

A 3-a PRELEGERE ECONOMICĂ

Prelegerea a treia economică aranjată de comitetul Reuniunii noastre, Dumineca trecută în *Romoșel*, a reușit cât se poate de bine.

Din partea Reuniunii esiseră în comună: Președintele *Dr. Ioan Mihu*, membrii în comitet *Daniil David*, *Const. Baicu* și *Nicolau Mihailă*, secretarul *Ioan Moța* și cassarul *Valer Orbonaș*.

Președintele Reuniunii, dl Dr. Mihu, a deschis la orele 2 $\frac{1}{2}$ d. a. prelegerea în frumoașa biserică gr-or., fiind de față întreagă inteligența comunei, dl notar,

preot, primar, etc. și ca la 150 țerani tineri și bătrâni, ba și femei. Le-a arătat trebuința arzătoare de a înainta și noi Români cu pași mai rezezi în bunăstarea materială, apoi rolul Reuniunilor economice în mijlocul popoarelor în acest scop, și deci și rolul Reuniunii economice din Orăștie, care și-a pus de țintă lucrarea pentru ridicarea poporului nostru din acest ținut; de aceea a eșit azi și în comuna aceasta, în care pomăritul și viieritul se cultivă mai cu din adins, spre a imbia oamenilor unele sfaturi bune privitor la purtarea acestor ramuri de economie, în acele puncte în care crede că nu purced destul de bine, nu așa cum alții mai luminați.

Vorbirea a fost primită cu întreprindere »să trăiască« și președintele a invitat pe dl *D. David*, să-și țină prelegerea sa despre *viierit*.

Dl David arată poporului de față însemnătatea cultivării viei, ca isvor de bogăție, lueru pe care cu bucurie vede că de altfel îl înțelege și poporul nostru din Romoșel, dovadă faptul că cultivă mulți viia, deși nu în măsura și nu în felul, cum ar trebui mai bine. Explicându-le până în amănunte lucrarea viei, stărue mai ales asupra alor două puncte: a *altoirii* viei, în locul »botășitului«, fiind altoirea și mai grabnic ducetore la roadă și mai bună pentru zeci de cuvinte, și apoi asupra *stropirii* viei cu soluție de apă acra și var de 3 ori pe an, ca măsură de pază contra peronosporiei, care face stricăciune așa mare viei pe multe locuri.

Oamenii s'au arătat foarte mulțumitori mai ales pentru aceste două învățături pe care ei nu le-au cunoscut la lucrarea viei, și au promis a face încercări cu altoitul încă estan, și a-și cumpăra, macar în tovarășie, vre-o stropitoare de vii ori două. Li-s'a spus că unde sunt (aci în apropiere) oameni cari știu altoi, dela cari pot învăța sau îi pot aduce în sat să lucreze până se învețe cei din loc, și unde (aici în Orăștie) își pot procura stropitori. Prin vii urări să »trăiască« și-au arătat oamenii plăcerea și mulțumirea pentru prelegere.

După unele explicații potrivite date încă de dl Dr. Mihu asupra aceleiași lucrări, a urmat prelegerea a doua, despre *pomărit*.

Dl C. Baicu și-a ilustrat obiectul vorbirii, arătând ce impresie i-au făcut d-sale cei mai mulți pomi vezuți în comună: »Sunt tocmai ca omul nepeptănat, nespălat, negrijit de când e el, ci lăsat așa sêlbatec. E voinic dar' e urît, și ar putea fi și mai voinic, și mai frumos, și mai de folos! Și pomii, ca și oamenii, de-i lăsăm în voia lor, cresc crengile încâlcite, coroana neregulată, coaja veche pe trunchiul lor adăpostește mii de insecte stricacioase, cari scad puterea de rodire și de vieață a pomului!« Și le arată ce se recere la o grădină, la o pomărie, ca să fie vrednică de laudă: pomii răriți pe depărtarea cuvenită, ca să poată crește liberi, neîmbulziți unii de alții, frumoși; cum trebuie îngrijită coroana lor, cum rărite și retezate crengile, cum rasă coaja cea uscată și rea, cuiabar de goange relé, de pe trunchiuri, etc. Predându-o în chip convingător și presărând ici-colea asemănări glumețe, prelegerea a plăcut mult, și prelegetorul a fost aplaudat.

După acestea secretarul Reuniunii noastre, dl I. Moța, a arătat poporului de față, că Reuniunea economică nu vine să le fie oamenilor de ajutor numai cu sfaturi, cu învățături în cuvinte, ci vrea să le dea sprigin și simțit, material, în felurii rami ai economiei, în care scop, pentru încurajarea celor ce se vor dovedi mai harnici în pornirea pe calea avântului, a pus premii în bani, pentru cei ce vor dovedi că în pomărit și-au îmbogățit grădina cu mai multe altoi în primăvara asta, pentru școlile de pomi în cari se va lucra mai cu spor în primăvară; a pus premii pentru cei ce în străduință de a-și nobilita (îmbunătăți) soiul de vite, și-au adus câte o vițelușe de soiul ales, Bern sau Pinzgau curat; dă semințe de trifoiu, lucernă și napi, cu prețuri mai ușoare; ajută la procurarea de mașini agricole, și slugărește cu tot felul de povețe prin foaia ce a întemeiat, prin »Bunul Econom«, — etc. Și le pune oamenilor la inimă alipirea la această Reuniune și urmarea povețelor ei, spre binele bine înțeles al lor propriu!

În sfârșit dl Dr. I. Mihu a atras luarea aminte a oamenilor asupra unui lucru bun ce ar trebui să-l facă: înființarea unei însoțiri de credit, o mică bancă sătească, din care în lipsele lor mărunte, oamenii să se poată ajuta fără să trebuiască să alerge atâta pe la oraș, pe la băncile mari. Aruncă între oameni ideea, îi roagă să se gândească asupra ei, și poate vom avea în curând privilegiu a ne revedea și a încerca întruparea acestui gând, care ar fi de neprețuit folos propășirii economice a comunelor noastre.

Adunarea a primit cu urale și aceste povețe, după cari prelegerea a fost declarată închisă, depărtându-ne

dela ea toți cu plăcută impresiune și cu simțământul că prin atari prelegeri, legătura bună între popor și inteligență se întărește în chip îmbucurător, spre binele și a unei și a altei părți.

Membrii la Reuniune.

Dela publicațiunea noastră din urmă (nr. 5) s'au mai înscris următorii:

Din **Turdaș**: membri ordinari (cu 2 cor. pe an) Ioan Roșu, notar, Adam Lupșor, preot gr.-cat., Todor Adam, preot gr.-or., Demetriu Ianc, Ioan Răduț, Iacob Lula, Alexă Vlad, Nicolae Lazăr, Ioan Todor, Dionisie Lupșor, Petru Lula, preot.

Din **Dobra**: membri ordinari: Toma Neamțu, inv., Nicolau Herbai, Toma Nemeș, Simion Pasc, Ioan Comloși, Aron Muntean, George Herbay, Aurel Oprean, Ioan Neamțu, Ioan Cristea și Ioan Oprean.

Din **Batiș** membru pe vieață (cu 25 coroane) Petru Șinca, paroch.

Din **Orăștie**: Iacob Plugar, membru ordinar.

Din **Romoșel**: (afară de cei 12 publicați deja) Ioan Nasta I. Petru, și Nicolae Ianăș, membri ordinari, ear' Nicolae Marian, membru, ajutor.

Din **Bintinți**: Ioan Martin, membru ordinar.

Din **Demșuș**: Petru Chețian, membru ordinar.

Din **Balomir**: în-ă Pavel Pleșa, membru ajutor.

Bănci prin sate.

Președintele Reuniunii noastre economice, dl Dr. Ioan Mihu, a dat fraților noștri din Romoșel, Duminecă ce trecu, o vorbă asupra căreia să se gândească, căci ar fi de binele lor: să-și înființeze aci în sat o bancă mică, din care în micile lor trebuințe, să se împrumute.

Vom spune în câteva cuvinte despre ce e vorba, și asupra lucrului se va scrie încă pe larg în această foaie.

Omul în purtarea economiei, are prea adeseori lipsă de bani, și anume, fiind modestă moșioara lui, are lipsă de sume mici, 5—20 fl., și în grabă căpătate, ca să poată isprăvi cu ele cutare lucru până-ce nu-i trece vremea. Și oamenii s'au dedat acum a alerga la băncile dela orașe după bani, că-i capătă mai ieftini ca dela cămătarii cutari din sat. Dar băncile nu-ți dau decât sume mai mari, dela 40—50 fl. în sus. 5—10 fl. n'ai la ce cere, că nu-și face lucru. Și omul ia dară mai mult de cât îi trebuie, și-apoi îi risipește pe nesimțite și pe aceia cari nu-i trebuiau

și rămâne cu — datoria în cărcă. Dar și așa de i-ar căpeta la vreme, îi capătă însă cu 2—3 săptămâni mai târziu, ceea-ce în lucrul câmpului însamnă mult: el a cerut bani când îi era grăul copt și voia să secere, și i-a căpătat după-ce grăul s'a răscopt și s'a acuzi scuturat, sau s'a stricat vremea de nu-l mai poate recolta!

Are omul lipsă de îmbunătățiri în economia sa, să-și cumpere unele ori mașini bune, acum când e vremea, — banii dela oraș îi vin prea târziu și omul perde mult și cu alergarea după ei.

Necazurile acestea pot fi de minune vindecate poporului plugar prin băncile mici sătești, ce se fac după sistemul așa zis „Raiffeisen“. Ele sunt însoțiri în care mai mulți părtași pun anumite sume, și dau împrumuturi mici, cam sub 20 fl. economilor din comună, sau măiestrilor sau altor împinși de lipsă la împrumutare. Omul fiind cunoscut conducătorilor băncii, poate căpeta îndată banii și numai atâția de câți are lipsă, și se ajutură foarte bine. Cine are lipsă de sume mai mari, cum dau băncile dela orașe, rămâne să se adreseze acestor bănci, ca și până acum.

O bancă de acestea într'un sat, e o adevărată făcătoare de minuni, un trezitor al simțământului de cruțare în oameni, și un așezământ prin care banii vărsați drept camete de datorășii din sat, rămân tot în sat, și se folosesc apoi după bunul plac al întemeietorilor, în parte pentru a da camete după banii vărsați aci de datorășii, în parte pentru ajutorarea bisericii, școlii, cutărei grădini de pomi, a înfrumșetării comunei, ba cunoaștem un sat (e drept că nu românesc, ci săsesc!) în care din cametele unei atari bănci sătești înființate nainte cu vre-o 30 de ani, și ajunsă la mare înflorire, azi se plătește darea întreagă a tuturor locuitorilor comunei, cu Sași cu Români cu tot, așa că acolo oamenii nu mai știu ce e «porția» și merg înflorind de minune! Cu oameni vrednici până la astfel de minuni poți ajunge cu băncile sătești Raiffeisen. Noi de-am ajunge barêm să ne ajutăm la plata învățătorului, la prevederea copiilor cu cărțile de școală și a celor sêraci cu haine, și tot ar fi mult!

Eată, în linii repezi, ce lucru bun voesc conducătorii Reuniunii noastre, când între altele stârue și pentru înființarea de atari însoțiri, cum li-s'a zis Romoșelenilor să se gândească să-și

facă. Lucrul își mai are și partea sa bună morală, — despre care însă se va mai scrie în această foaie.

Sășii cei abia 200.000, au atari însoțiri vre-o 40, noi Români de 15-ori mai mulți ca ei, avem abia — 7.

Pe unde Vă vom ruga, primiți-ne Români cu încredere și urmați-ne sfatul, căci vouă înșivă bine vă faceți!

REUNIUNI ECONOMICE

Lămuriri la conducerea Reuniunilor economice.

IV.

Despre *însoțirile sătești de credit*, numite „*Raiffeisen*“, am de gând să vorbesc de chilin și pe îndelete. Acum odată se-mi fie îngăduit să ațintesc privirea cetitorilor asupra *exposițiilor de vite*, arangiate de Reuniunea noastră agricolă (din comitatul Sibiiului) an de an, când într'un ținut când într'altul, firește în comunele fruntașe și stând la îndemâna alor 5—8 comune învecinate. Drept premii au servit câte 100 fl. încuviințați prin comitat și în 2 rânduri câte 200 fl. din visteria țerii. Cu ocazia celor 10 expoziții de vite deci am primit și dat în cinste economilor noștri laolaltă suma de 1400 fl. cari, în lipsa Reuniunii, s'ar fi străcurat, D-zeu știe unde și pe-a cui seamă, hotărît însă, că *nu* în buzunare românești. Vrednicul mare proprietar de aici, dl. Alex. Lebu a ținut să dăruiască Reuniunii premiile sale în suma de 80 cor. Exemplul a fost urmat și de alții, așa că din premiile înapoiate s'a pus temelia unui »fond al expozițiilor«, deocamdată în suma de peste 200 cor.

La expoziții am văzut întrunindu-se mulțime de economi, cărturari și popor, bătrâni și tineri, femei și băieți, toți și toate în haine sârbătorești. Dar' nu e mirare; căci nici când nu e ocaziune mai nimerită de a vedea strânse la un loc, aproape toate vitele aveau frumoase din loc și ținutul întreg. Pe nu puțini i-am găsit, la început, nedumeriți și bănuind te miri ce pacoste, însă rînd pe rînd și-au venit și cei fricoși în ori și toți urmăreau, cu vedit neastâmpăr, lupta aprigă, în care vedea răsboindu-se munca și dibăcia, stăruința și cumînția românească, o luptă, din care trag foloase cu toții. Îvingătorii ajung a fi sârbătoriți și înzestrați cu daruri bănești în fața obștei îndesuite, ear' ceialalți, tocmai fiind-că au suferit

înfrângere, își trag seama și nu puțini apucă pe calea ce duce la biruință în viitor, așadar' pe calea înaintării. Până și între cei îndărătnici se află cari se iee îndemn dela cari i-au întrecut. Și se fi văzut, cum se ciudau acei cari au fost lăsat vitele altcum mândre, acasă! Da, nu odată mi-s'a răspuns: »De știam, că așa merge și mai ales că o să căpătăm bani, până și 5, 10 ori 20 fl. chiar, nici vorbă să lăsăm vitele acasă... Dar' vă va aduce D-zeu earăși, las' pe noi! O să vedeți, că alții n'au să se poată măsura cu noi, când vorba e de prasilă«.

Expozițiile îmbie cea mai nimerită ocaziune de a se sfătui și lumina împrumutat: cărturări și popor, bătrâni pățiți și tineri dornici de înaintare. Între altele se pot încredința, unii și alții, că vite aveau prețioase se pot dobândi numai prin *alegerca înțeleaptă a vitelor de prasilă, prin grije stăruitoare și belșug în hrană*. Când cu împărțirea sârbătorească a premiilor, lucru firesc, n'am lipsit a scoate la iveală vrednicia economică drept pildă de urmat, îmbărbătând la propășire în ale economiei de vite și mai ales la *prăsierea de mult trifoiu, lucernă și napi de nutreț*, dacă e ca economia noastră peste tot să ajungă în condiții mult mai priincioase și să sporim agoniseala.

Decât multe, slab hrănite și de soiul prost, hotărît mai cuminte e să ținem vite mai puține, de soiul ales și să le hrănim din greu! În adevăr, decât 2—3 vaci țuguete, cari cheltuesc împreună mult nutreț și totuși dau lapte puținel, se îngrășe în silă și abea le poți vinde cu 200 fl. cel mult, negreșit mai bine isbutim ținând d. e. o singură vacă de Pinzgau care, deși lacomă din fire, mănâncă cât 2 cel mult, se îngrășe ușor, dă aproape anul întreg, zilnic câte 12—15 litre de lapte și se poate vinde cu peste 200 fl. Așa d. e. s'au vândut și se vînd aici, înțelegem soiul curat de Pinzgau, și acuma viței de câte 5—8 săptămâni cu 50—80 fl., ear' vaci cu 200—280 fl. bucata! Că prețurile ar fi să meargă scăzînd, deocamdată nici pomeneală.

O mare și păgubitoare greșală este, că mulți din fruntașii noștri sătești, adese sub cuvînt de soiul »curat« sau »aproape curat«, au apucat a prăsi corcitură fel și fel, cari în ochii pricepătorilor n'au trecere, eată pentru-ce: vitele corcice, pățania dovedește, ușor

și oare-cum din întemplantare dau naștere la prasilă netrebnică, în vreme ce din soiul aveau curat dobîndim, aproape totdeauna, vite la fel. Vacii corcice, altcum frumoase și grele, s'au vîndut și se vînd cu 100—120 fl., așadar' cu jumătate prețurile arătate mai sus. Am avut deci cuvînt să desmînt pe unii și pe alții dela corcitură și să stăruim pentru *soiuri curate*, fie și de a doua mână. La expozițiile mari din Budapesta, Seghedin etc., *corciturile n'au avut intrare!*

În alegerea vitelor de prasilă, tauri și vaci, berbeci și oi, armăsari și iepe, veri și scroafe, economii noștri, chiar și cari trec de iscușiți, nu se pricep acătarea și nu arareori fac greșeli vrednice de osîndit. Am ținut deci, când cu expozițiile, să le vorbesc, adesea pe larg și firește într'o limbă neaoșe populară, despre cari însușiri ar trebui să aibă vitele de prasilă.

În puține cuvinte eată ce-am spus:

Capul să fie mic și ușor. Din animale cu cap mare și greu dobîndim vite cari, lucru firesc, au și ei asemenea cap. Cu chipul acesta se îngreuiază fătutul și mersul chiar, sau se întemplantă, ca vaca să lapede (aborteze). Capul fiind și așa osos și înzestrat cu puțină și ieftină carne, măcelarii dau și ei întâietate vitelor cu cap mic și cănoase la trunchiu, mai ales în partea dinapoi și pe coaste. În deosebire de soiul prost cu coarne subțiri și adese lungi și răsucite, soiul Pinzgau și multe alte soiuri nobile au coarne scurte, aproape oable și înspre rîdăcină adese foarte groase. Fruntea să fie lată și oablă, botul cam svelt, nările largi, dinții sănătoși și bine închegați.

Spinarea să fie oablă, începînd dela grebăn și până aproape de rîdăcina cozii. De altcum, grebînelul poate fi cu 3—6 cm. mai înalt. Un mare cusur este spinarea încovoiată la mijloc sau aiurea. Coastele să fie cât mai lungi și îmbrăcate în multă carne. Una din cele mai prețioase însușiri este, ca șoldurile să fie cât mai îndepărtate. Vacile cu șolduri apropiate și țuguete fată cu anevoie, se clatină la mers asemenea rațelor fiind slabe de puteri. Nar' trebui deci îngăduite ca prasilă. Larg este pieptul mai ales când picioarele dinainte stau departe unul de celalalt, de asemenea spetele. Pieptul larg și bine învălit dovedește tărie și plămâni sănătoase. Foalele să fie ro-

tunzit și nu prea larg, nici atârând în jos. Picioarele lungi și subțirele presupun slăbiciunea, ear' cele tocmai scurte și groase jignesc mersul și supără vederea.

Ca fiind lăptoase se privesc mai cu seamă vacile cu înfățișare oare-cum femească și având piele bumbăcoasă, pâr sclipicios, moale și scurt și pe sub foale șerpuid vine cât mai groase, cari ele duc înspre uger sângele, isvurul laptelui. Ugerul se nu fie cărnos, cât mai mare și înzestrat până departe în sus și în laturi cu pâr moale, foarte scurt și întors înspre coadă.

DEM. COMȘA.

AGRICULTURĂ

Lucerna.

Lucerna este un neam de trifoiu cu floarea vânăta, prin care se deosebește de trifoiul cu floarea roșie. Ea are cotoară mai groasă și rădăcini mai lungi și mai puternice, decât trifoiul roșu, despre care am scris în alt număr a „*Bunului Econom*”.

Lucerna isbutește cu deosebire în locurile argiloase sau lutoase și sbicite; dar' reușește în ori-ce pământ bun, în care se află și puțin var. Cerința de căpetenie este ca locul să fie uscat. În cele apătoase nu-i umblă bine. Primăverile și verile secetoase nu-i strică ca trifoiului. Ea nu se rărește și nu pierde așa îngrabă ca trifoiul și rămâne pe același loc până la 10 și mai mulți ani. De aceea se și samănă de obicei acolo unde poate rămânea timp mai îndelungat, s. p. în grădini sau alte locuri din apropierea comunei. Unde hotarul e comasat nu se întimpină greutatea în privința alegerii locului.

Nici o plantă nu dă mai mult nutreț verde și nu se împotrivesc mai bine secetei ca lucerna. Și aceasta vine de acolo, că rădăcina ei, pătrunzând foarte adânc în pământ, își trage hrana și umezeala nu numai din pătura roditoare, ci și din adâncime. Cu chipul acesta ea crește repede și pustiește toate buruienile, până și afurisita de pălămidă. Lucerna dă primăvara cel mai de timpuriu nutreț verde. De ea nu se umflă nici vitele în aceeași măsură ca de trifoiu.

E mai potrivită a se folosi în stare verde. Se poate cosi de 3—4 ori într'o vară și odată sămănată, ține

cum s'a mai zis, până la 10 și mai mulți ani.

Pregătirea pământului pentru sămănatul lucernei se face întocmai ca și pentru trifoiu. Se samănă de regulă după plante de săpat s. p. după cucuruz, napi, ș. a. Pământul e bine să se are afund încă de cu toamnă. Primăvara se samănă locul mai întâi cu ovės sau orz, se grapă și apoi se samănă lucerna. Sămătorii îndemânatici săvârșesc destul de bine acest lucru și numai cu mâna. Unde se află mașini de sămănat, sămînța se samănă prin împrăștiere. La un hectar ($1\frac{3}{4}$ jugăre) sunt de lipsă 30—32 kilograme. După ce s'a aruncat sămînța de lucernă, trebuie îngropată trecând peste ea cu tăvălugul sau cu grapa de mărăcini. Dacă ovėsul sau orzul se samănă în rând cu mașina, trebuie sămănată mai întâi lucerna și după aceea spicoasele.

Sămănându-se lucerna în holde de toamnă, această lucrare se face cât mai de timpuriu, dar' îngrijind ca să nu mai urmeze geruri, cari lucernei în stare fragedă îi pot face stricăciune, nu însă și trifoiului. După sămănat se trece cu tăvălugul peste loc.

Cine samănă pentru întâiași dată lucernă sau trifoiu face bine dacă sămînța o amestecă cu 5 părți de pământ uscat și cernut cu un ciur. Și mai bine e, dacă se cheamă un om îndemănat, fie chiar și din altă comună. Cu alt prilej nu se mai întimpină greutatea de asemenea natură.

Pe cât timp lucerna este împreună cu ovėsul, orzul sau grâul de toamnă, în umbră lor nu se poate desvolta îndeajuns. După ce însă aceste s'au cosit ori secerat, lucerna crește îngrabă și până toamna se poate cosi odată. Această cositură e bine să nu se prea amâne, pentru-ca lucerna de nou odrăslită să poată prinde putere până în ajunul iernei.

Lucerniștile se grapă primăvara, îndată ce pământul s'a uscat.

Alte lucrări nu se cer până la cosit și uscat. Lucerna din urmă este cea mai grea, cu deosebire în anii ploioși. Atâta numai, că lucerna de obicei se dă animalelor ca nutreț verde, și astfel numai în rari întâmplări trebuie uscată.

Mai întâi ca se uscă în poloage subțiri, până și-a perdut parte mare din părțile apătoase. Apoi se adună în

căpite. Pentru a se încungiura ori-ce teamă de stricare, e bine să se usce lucerna pe așa numite capre, cari se fac din câte 3 lemne în lungime de câte 3 metri, împreunate la vîrf, în cari sunt bătute mai multe cuie lungi de lemn, în cari trifoiul se se spri-ginească.

Unde oamenii n'au lemne pentru capre, poloagele se împrăștie îndată după cosit, ca uscarea să se poată săvârși mai îngrabă, apoi după-ce s'au uscat binisor, se fac căpite, punându-se mai întâi un așternut de paie gros de 20 cm., apoi un rînd de tot subțire de lucernă, și așa mai departe până s'a sfîrșit căpița. Cu chipul acesta încă se înlătură ori-ce primejdie de a se strica nutrețul.

De pe un hectar, cosindu-se de trei ori, se recoltează (adună) 8—12 mii kilograme fîn de lucernă.

Dacă voim să producem sămînță, lucerna o folosim spre acest sfîrșit numai în anul din urmă, pentru-că după producerea de sămînță, lucerna nu mai trăește și locul trebuie arat. Chiar și în anul din urmă însă lucerna se poate odată cosi pentru fîn și apoi trebuie lăsată, ca să facă sămînță. Aceasta trebuie să se întâmpie numai dela 5—10 ani, când ea s'a rărit și astfel nu mai aduce mult folos ca plantă de nutreț.

Lucerna de sămînță se cosește când florile ei au devenit brunete și sămînța are culoare roșie-violetă. Această lucernă încă se uscă mai bine pe capre.

Imblătitul se face de obicei iarna în timp de ger. Atunci sămînța se alege mai bine. Spre acest sfîrșit se întrebuintează mașina de imblătit. La trecerea întâia prin mașină se desface floarea de pe cotoară, apoi se trec mai de multe ori florile singure, dar' se poate imblăti și cu imblăcii, cernându-se de repetite ori. De pe un hectar căpătăm 4—600 kilograme de sămînță.

Cotoarele lucernei imblătite nu se mai pot folosi pentru nutrirea animalelor. Fînul de lucernă e mai potrivit pentru cai și oi, ear' în stare verde lucerna este un nutreț minunat pentru vacile cu lapte și peste tot pentru vitele de jug.

R. S.

Insoțirea de credit din Cut.

(Dare de scămă pentru „Bunul Econom“).

Cut, în Febr. 1900.

Aflând cu deosebită bucurie despre întemeierea foii „Bunul Econom“, a cărei chemare este a ne sta nouă, țăranilor români, în ajutor, învățându-ne cum putem cu mai puțină cheltueală de puteri ale brațului și ale șerparului nostru, să isprăvim greaua noastră muncă, — dați-mi voe, ca, deși cam târziu, să Vă scriu despre frumosul și folositorul lucru, pus la cale în comuna noastră Cut (com. Albei-inferioare).

Cum comuna noastră Cut, e locuită de un mare popor de una și aceeași nație și lege, și cu toate acestea nici un așezământ pentru folosul obștei nu avem în ea, iubitul domn T. L. Albini, cand. de adv., petrecând aici a început a chibzui cu noi asupra lucrurilor ce ar fi să întreprindem în folosul nostru propriu, stăruind mai ales să întemeiem noi între noi o Insoțire (Tovărășie) de credit sătească după felul cum Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului le alcătuește prin satele din jurul Sibiiului. Ținând dl Albini cu noi mai multe sfaturi în această treabă, în urmă ne am înțeles să chemăm pe dl Victor Tordășianu, secretarul Reuniunii agricole din Sibiu, la sfatul obștei în această afacere, când dorința noastră întrupare să aște, și Doamne Ție-Ți mulțumim, întrupare a și aflat!

Ziua „Botezului Domnului“ (6/18 Ianuarie a. c.), zi de bucurie a fost pentru noi. În această zi, după sf. slujbă d-zeească, dl Albini ne aduse la cunoștință, că dl Tordășianu a venit și după amiază se ne întrunim cu toții în școală, unde se va vorbi despre Insoțirea ce vom s'o alcătui.

La orele 1 $\frac{1}{2}$ ne-am adunat aproape întreg satul în școală. Dl Tordășianu a mulțumit dlui Albini și fruntașilor din comună, că i-au dat prilegiu să vină și, după putință, să ne slujască cu ale sale sfaturi. Ne spune cum d-sa cunoaște pentru omenime peste tot, și pentru țăranul român îndeosebi, mai ales două așezăminte folositoare, chiar mântuitoare! Una din acestea este sf. biserică, care îndreaptă pe oameni la mântuirea vecinică, și alta Insoțirile (tovărășiile) de tot soiul, cari au în vedere bunăstarea pe pământ și cu ea mântuirea vremelnică a omului.

Eu, zice dl Tordășianu, o să Vă vorbesc azi despre folosul Insoțirilor.

Popoare mai înaintate în învățatură de cât noi, demult au știut să cumpenească greutatea, însemnătatea unirii (împreunării) puterilor, a punerii umărului la umăr, deoarece știut este, că ceea-ce singuraticul nu poate isprăvi, cu

multă ușurință isprăvesc mai mulți împreună. Astfel ei demult temei au pus la fel și fel de însoțiri, care de care cu chemarea mai înaltă.

Trecând peste altele multe, dați-mi voe să Vă vorbesc astăzi despre o însoțire, care alcătuită într'un sat, binecuvântare revarsă asupra tuturor treburilor noastre, deoarece chemarea ei este a aduce îmbunătățire în starea noastră și morală și materială. Acest fel de însoțiri, plătuite în mintea unui om, ce sta și și astăzi stă, în nemijlocită apropiere de țăranul muncitor, cuprind în sine felul de gândire și simțire al țăranului. Omul de care făcui amintire trăește și astăzi și a fost și este și azi primar în un sat din Țara Nemțască și se numește W. F. Raiffeisen. Acum sunt 50 de ani impliniți, de când în ținutul, în care Raiffeisen era primar, a fost mare foamete. Oamenii, altfel cu destulă prindere, deoarece aveau case, pământuri ș. a. m. d., din lipsa de bucate erau muritori de foame. Bunul primar Raiffeisen, care binele turmei de el povățuite îl avea în vedere, știind că dela bunăstarea satului atârna și a lui bunăstare, ajuns'a la bunul gând să se însoțească cu un număr de fruntași, cari împreună buni se stea la vr'o fabrică, de unde în lipsa banilor, de ale gurei să câștige pe așteptare pentru frații lipsiți din comună. Cum ei legătuitu-s'au cu toate averile lor pentru bucatele ce le-ar căpeta pe asteptare până la anul viitor, când dela D-zeu belșug în roadă nădăjduiau, cea dintâiu fabrică, la care s'au întors, cu multă bucurie le-a dat fiind de lipsă pentru întregul sat. Mare faptă au săvârșit acești fruntași împreună cu înțeleptul primar Raiffeisen, când pentru mântuirea deaproapei lor buni au stat cu averile lor. Răsplata iubiților economi, nu le a fost însă mai mică, când mulțimea cu lacrimi în ochi ferbinți rugăciuni au ridicat la Altotputernicul D-zeu pentru viața îndelungată a primarului, care i-a scăpat de gura morții, ce mereu mereu sta să-i înghită. Numai ce-i drept, această faptă întrece înțelesul care se da cuvintelor sfinte: „Iubește pe deaproapele Tău, ca pe Tine însuși“! Nădejdea în D-zeu a bieților țărani mântuire le-a adus, deoarece anul, ce a urmat celui de foamete, bogat a fost în roade, și Raiffeisen cu ai sei plătitu-s'au omeneste de datoria avută. Văzând bunul primar Raiffeisen de câtă trecere se bucură la oamenii dela oraș, dacă în ori-ce treabă mai mulți din sat, ca un singur om, se presintă, deși anul acum bogat în roade, nu a lăsat lucrul baltă, ci s'a gândit la punerea la cale a unei trebi, ce pentru toate împrejurările de folos să le fie. Astfel el temei a pus la o Insoțire de consum, de unde țăranii cu ușurință, îndată, și pe puțini bani, să-și

poată câștiga cele ale traiului, mai în urmă a întemeiat un așezământ cu chemarea să cumpere vite, pământuri și altele.

(Va urma.)

ȘTIRI DE TOT FELUL

Sămănăturile de toamnă stau, în țara noastră, destul de bine, cu mult mai bine, spun rapoartele oficiale, ca în anul trecut pe acest timp.

Azi, fiind prima Sâmbătă din Martie n., comitetul Reuniunii noastre își ține ședința lunară ordinară.

Curs de pomărit și stupărit în Cugir, va deschide din 15 Iulie până la 15 August dl inv. Ioan Munteanu. Cursul va fi cercetat mai ales de învățători. Aflăm că consistorul din Blaj și Lugoj vor recerca pe învățătorii din eparchiile lor să participe cel puțin câte doi din fiecare tract protopresbiteral. Bine ar face. Ne vom bucura și vom lăuda ori-ce avânt ce vom observa în prețioasele ramuri economice pomărit și stupărit.

A patra prelegere economică a Reuniunii noastre are loc mâine la Sibot, înainte de prânz.

În aceeași zi, după prânz, trimișii Reuniunii vor pleca dela Sibot la Balomir, unde vor pune temei unei însoțiri de credit sătești.

Planuri mari au făcut conducătorii comisiei economice a comitatului nostru (al Hunedoarei). Au înaintat o cerere la ministrul de agricultură, stăruind să pornească o luptă în favorul grâului și făinei din Ungaria, contra făinei și grâului american, din pricina căruia drumul bucatelor noastre spre Anglia, e aproape închis și nimic. Tot ce vine din spre America, să fie încărcat cu o taxă îngreunătoare pe căile ferate, ear' cu ce s'a dobândit prin aceasta, să se ajute trimiștorilor de bucate dela noi spre Fiume și dela Fiume pe mări spre Anglia, ca așa să poată ținea piept cu — Americanii. Asemenea să oprească intrarea în țară a ori-ce bucate dinspre Peninsula-Balcanică (înțelege România!). Și cererea au trimis-o tuturor comitatelor ca să se alătore cu cereri asemenea, spriginind pe asta, la guvern...

„Corvineana“, institut de credit și economii în Hunedoara, a decretat în adunarea sa generală dela 11 Februarie a. c. de foi oficiale pentru publicațiunile institutului: „Telegraful Român“ și „Bunul Econom“.

Foita noastră. Compatriotul nostru dl Ilarie Chendi, ne scrie, că sub titula „Hrana noastră sufletească“ va începe în „Bunul Econom“ un șir de articoli poporali, în cari va căuta a cultiva gustul poporului pentru cetirea de cărți aievea folositoare și pentru cultură peste tot.

Chiar în numărul viitor vom publica întâiul articol, tractând despre folosul cetirii cărții cărților, a „Biblii“.

Schimbarea calendarului vechiu cu cel nou se face și în România cel puțin pentru viața publică de stat și administrativă. Mai mulți deputați de frunte ai parlamentului român au depus un plan de lege, care primindu-se, ceea-ce e foarte probabil, o zi pe care o va numi legea, va primi deodată data zilei corespunzătoare a calendarului nou.

Biserica va rămâne însă să-și sërbeze și dateze și mai departe ale sale sërători și iindueli, după calendarul vechiu, ca și aici la noi în Ardeal.

Intre raportorii prețurilor piețelor pentru foaia noastră s'a înștiințat și dl învătător *Teodor A. Bogdan* din *Bistrița*, trimițându-ne pentru numărul de față întâiul raport.

Lumina electrică în Orăștie a început să funcționeze de Sâmbăta trecută seara. Atunci s'a făcut întâia încercare cu lampel dar' cele mai multe n'au ars, abia vre-o 4—5 de cele mici. Duminică a mers mai bine și acum arde în chip mulțumitor. Lumina e curată și plăcută, albă față de galbena lumină a lampelor cu petroleu.

Mâne, Duminică în 4 Martie n. se ține în *Seliște* a cincia prelegere economică aranjată de »Reuniunea română de agricultură din com. Sibiiului«. Va prelege dl *Romul Simu* din stupărit.

În *Lupeni* (l. Petroșeni) bântue în chip îngrijitor scarlatul între copii.

Deputați ia sinodul arhidiecezan gr-or. vor fi aleși de nou pe un period de 3 ani, și anume: 20 deputați din cler la 2/15 Martie, 40 deputați mireni în sinoadele parohiale la 8/21 Martie, ear' scrutiniul pentru alege-rile mirenești va fi în 12/25 Martie.

O nouă bancă românească spune o foaie ungurească din Pesta, că s'a înființat în *Dognacea* (în Bănat), cu capital de 100.000 cor.

Concertul dat de Reuniunea română de cântări din loc Sâmbăta trecută, a avut o prea frumoasă reușită, atât morală cât și materială. Sala mare a otelului Széchenyi a fost plină-plină de lume, aproape numai Români, inteligință, măiestri și mult popor. Oaspeți din jur asemenea mulți.

Concertul însuși a reușit de tot bine, plăcând deosebit mult corurile mixte: »Ce faci Ioano?«, »Mama Anghelușă« și corul de dame »Fetele casnice«, plăcut ca compoziție dar' și ca text moral, incurgiator pentru întimpinarea prin femei a greului vieții, și și ca execuție din partea corului. Mai multe puncte au trebuit repetate, în urma stăruitoarelor aplause. Dirigentul corului dl *Ioan Branga*, a fost felicitat de mulți pentru succesul obo-sitoarei instrucțiuni a acestui cor, compus cam $\frac{3}{4}$ din flăcăi țerani și fete țerance și abia $\frac{1}{4}$ din membri măiestri și inteligenți. Cu atât mai vrednic de laudă e rezultatul și mai vrednici de laudă bravii coriști.

Din incurgerile de peste 140 fl. detragând spesele avute, a rămas frumosul profit

curat de vre-o 80 fl. ca temeiul la fondul Reuniunii de cântări. D-zeu le ajute și în viitor.

Petroleu în loc de — cărbuni. Un ofi-cer român din serviciul marinei a propus direcției căilor ferate române un aparat, care să înlesnească întrebuințarea petroleului ca comestibil la vapoare, în locul cărbunelui. Puterea calorifică produsă de petroleu va fi cu 54% mai mare ca a cărbunelui.

Papa Leo al XIII-lea este azi, în 2 Martie n., de 90 de ani!

Darul A. S. R. Principelui Carol. A. S. R. micul Principe Carol al României, a avut un napoleon de aur și l'a dăruit pentru cel mai sêrac locuitor al orașului Tulcea, care ar avea copii mai mulți. Banul de aur dăruit, a fost cumpărat de oficerii reg. 33 cu suma de peste 120 lei, pe care au dat-o în locul piesei de aur, locuitorului Ioan Rădulescu, care are 11 copii, nouă băieți și două fete, și care este sêrac. Napoleonul va fi pus într'o ramă de pluș și se va păstre ca proprietatea regimentului 33, până când A. S. R. Principele Carol va fi mare, când oficerii vor înapoia banul Prințului, ca o vecinică amintire, de întâia legătură, ce se face între Prințul moștenitor și popor!

Ioan Piso, notar cercual pensionat, a răposat la 21 Februarie n. în etate de 63 ani în Bobalna. Fie-i țerina ușoară.

Răsboiul între Buri și Englezi a fost săptămâna trecută și asta, foarte furtunos. După lupte crâncene, în cari într'o singură zi au perdat Buri 800 de oameni, ear' Englezii 1500 și în cele următoare iară numeroși — Englezii fiind cu mult mai mulți, au încungiurat o trupă de Buri condusă de viteazul general *Cronje* și l'au silit a se da prins în 27 Febr. cu 3—4000 de ostași ai sei. Cam pe atâția au scăpat de au trecut la alte trupe. De-atunci în Anglia e bucurie colosală, căci *Cronje* era după *Joubert* cel mai isteț și viteaz general bur. Răsboiul însă nu va înceta în curând. Cei 80—100.000 de Buri vor să ducă chiar de aci încolo cu mai multă înverșunare lupta.

Producțiune musicală-declamatorică se aranjiază azi, Sâmbăta în 3 Martie n. a. c. în sala cea mare a hotelului »La leul de aur« în Sebeșul-săseșc de cătră Reuniunea română de cântări.

„Tribuna“ din Sibiu vestește, că pe viitor va apare numai 5 numeri pe săptămână (în loc de 6 din trecut), neavând fonduri pentru a-și duplica caștiunea (delă 5000 la 10.000 fl.) cum se cere prin legea de presă extinsă și peste Ardeal cu începutul acestui an. Vinerea nu va mai apare. Duminica va da însă în schimb un adaus literar.

Crește vrafal datoriei. Statul ungar e deja prea-prea îngreunat de datorii. Și acum în primăvară guvernul va face un nou împrumut de 200.000.000 (două sute de mili-

oane) coroane, cu 4%. Și totuși prin sate se amesc oamenii cu povești, că statul făcând bănci sătești prin comunele noastre și punându-le în legătură cu Pesta, va da de acolo banii cu numai 3% oamenilor. Când el însuși plătește 4%.

Comuna Balomir. Suntem veseli a putea aduce frumoase laude vrednicilor inteligenți și fruntași ai comunei *Balomir*, cari, între alte lucruri bune, au înființat acum și o »Reuniune de temperanță«, de rețineră dela beutură! Peste 60 de inși au intrat în Reuniune. — D-zeu să le ajute!

Dl *Dr. Alex. Hosszu*, avocat în Deva a dăruit bisericii gr-or. române din Deva 200 fl. ca ajutor la repararea ei. Vrednică de laudă fapta!

În Bombay (India) unde de ani de zile nu se mai stinge ciurma, mor pe zi câte 400 de oameni! În luna trecută au murit numai în acest mare oraș și numai într'o lună: 10.000 de oameni! Tot pe atâția fug din el. Acuși va fi pustiu.

PREȚUL BUCATELOR

Piața din Băița.

— la 23 Februarie 1900. —

Grâu frumos, fer. de 30 lit. cu	1 fl. 80 cr.
Ovês, ferdela de 30 litre cu	85—90 cr.
Cucuruz, ferdela de 30 litre cu	1.25—1.30 cr.
Fasolea, ferdela » » » cu	1.60—1.65 cr.
Cartofi (grumpile) ferd. de 30 lit.	85—90 cr.
Mere, ferdela de 30 litre cu	— cr.
Nuci, ferdela de 30 litre cu	— cr.
Carne de vită, 1 klgram cu	40 cr.
» » porc, 1 » » cu	56 cr.
Slănină proaspătă 1 kl. cu	60 cr.
Slănină svântată 1 klgram cu	70 cr.
Ouê, 6 bucăți cu	10 cr.
Pui de găină, părechea cu	60—70 cr.

Piața din Blaș.

— la 22 Februarie st. n. —

Grâu, ferdela de 20 litre cu	1 fl. — 1.15 cr.
Orz, ferdela cu	80—90 cr.
Ovês, ferdela cu	48—65 cr.
Cucuruz, ferdela cu	68—74 cr.
Fasolea, ferdela cu	1—1.20 cr.
Cartofi (grumpile) ferdela cu	36—50 cr.
Mere, ferdela cu	60—1 fl.
Nuci, ferdela cu	1.15—1.40 cr.
Carne de vită, 1 klgram cu	40 cr.
» » porc, » » » cu	48 cr.
Slănină proaspătă 1 kl. cu	52 cr.
» » svântată 1 » cu	64 cr.
Brânză în burduf 1 » cu	56 cr.
Ouê, 6 cu :	10 cr.
Pui de găină, părechea cu	45—80 cr.

Piața din Bistrița

— la 27 Februarie n. 1900 —

Grâu frumos, ferdela de 20 l. cu	1.05—1.10 cr.
Cucuruz ferd. cu	65—70 cr.
Ovês, ferdela cu	36—40 cr.
Fasole ferd. cu	60—75 cr.
Orz ferdela cu	60—65 cr.
Mere, ferdela cu	40—60 cr.

Piața din Hațeg.

— la 26 Februarie 1900. —

Grâu frumos, ferd. de 30 l. cu	1.40—1.50 cr.
Secară, ferdela cu	1.20 cr.
Orz, ferdela cu	1.— cr.
Ovês, ferdela cu	60 cr.
Cucuruz, ferdela cu	1.10—1.20 cr.
Fasolea, ferdela cu	1.20—1.40 cr.

Cartofi (grumpene) ferd. de 30 litre	40—50 cr.
Vin nou, feria cu	2-50 cr.
Mere ferdela cu	50 cr. — 1 fl.
Carné de vită, 1 kilogram cu	40 cr.
» » porc, » » cu	48 cr.
Slăină proaspătă 1 kl. cu	65 cr.
» svântată » » cu	70 cr.
Brânza, nouă 1 kl. cu	50 cr.
Brânză în burduf cu	55 cr.
Ouă, 7 cu	10 cr.
Semință de circubete cu	1-50—60 cr.

Întrebări

și

Răspunsuri

Întrebarea 3. Rog învățați-mă de unde aș putea să-mi procur o vită de viie mai nobilă, doară chiar altoită gata. Voesc a-mi face vie de nou. VI. P. în R.

Răspuns. Până acum nu suntem în starea plăcută a vă putea îndruma la o firmă românească, deci vă îndemnăm a vă adresa lui *Willinger Márton* în *Tolna*, dela care și-a adus vită în această primăvară și membrul Reuniunii noastre. Avram Opincariu din Vinerea, cu preț destul de moderat, 5 fl. miia, nealtoite.

Se află la numita firmă și vițe cu rădăcini și și vițe altoite, precum do-rești. Cele altoite vor fi, natural, mai scumpe.

Întrebarea 4. Vă rog să-mi faceți cunoscut, că în pământ petros ce ar fi rentabil (ce s'ar plăti) a sēmēna? Aș face o probă cu inăzēriche sēlbatecă, care aud că ar reuși, sau altă plantă oare-care.

E. M. în Scărișoara.

Răspuns. Necunoscând locul mai deaproape, îți recomandăm să sēmēni *iarbă franceză* (așa zisă «Raygrass»), care reușește foarte bine în orice fel de pământ, deci și în cel petros. Numai locul apătos nu-i priiește. E o iarbă ce crește foarte repede, și înaltă cât ovēsul, ori și mai înaltă. O cosești de 2 ori și îți dă un nutreț foarte bun. Costă în mic luată 1 kilo 60 cr., ear' mai multă, câte 50 kile deodată, numai câte 48 cr. kilo. Fiind în munții D-V, poate multe locuri potrivite a le sēmēna cu atare iarbă, întovērēși-ți-vē și luai mai multă, d. e. macar 50 kilo, atunci vi-o procură Reuniunea noastră și o căpētați mai ieftină, cu 44—45 cr. kila. Pe un jugēr se sēmēnă 45 kilograme.

Întrebarea 5. Voesc să-mi cumpēr o mașină pentru *cositul* alta pentru *strinsul* fēnului și al trifoiului. Pe care mi-le recoman-dați și dela cine? *Abonent 93.*

Răspuns. Noi avem înțeles cu firmele „Clayton & Schuttlerworth” (engleză din Lincoln) reprezentată în Ardeal prin C. F. Jickeli în *Sibiu*. Firma asta este foarte solidă dar' aproape toate celea sunt la ea mai scumpe ca aiurea. In-crezută în bunătatea lucrurilor sale, disprețuește concurența și ori vinde ori

nu, mai ieftin, ba nici în acelaș preț ca alte firme, nu prea dă. Ea nu ne lasă nici o scădere la prețul însemnat în catalog.

„Fabrica de mașini de tren a statului” (M. k. Államvasutak gépgyára), în Budapesta lasă 12½ la sută din preț la ce vom cumpēra noi sau prin noi, ca Reuniune, cu așteptare, iar cu plată îndată, lasă 15½ la sută din preț.

„Umrath & Comp” în Budapesta ne lasă la mașinile agricole, așadar la acelea de cari are poporul mai curēnd lipsă, 20 la sută, car' la mașini mari (ca de îmblătit etc) 10 la sută.

Știindu-le acestea, rămāne sē-ți alegi de unde poștești, noi îți arētām prețurile: 1 mașină de *cosit* costă la Clayton & Schuttlerworth 470 coroane. «Fabrica de mașini de tren a statului nu are această mașină. La «Umrath și Comp.» costă tot 470 cor., ear' prin scăderea alor 20% ce ne lasă, o capeți cu 90 cor. mai ieftină, deci cu 380 cor. *Greble de strins fēnul*, dusă de un cal, sunt după mărime, mulțimea dinților și greutate, de prețuri diferite. La «Cl. et Schuttlerworth» cu 164 cor., 174, 204, 250, 280 și 352 cor. La «Umrath și Comp.» cu 180 cor. și cu 266 cor., din cari scăzēnd cele 20% ce lasă Reuniunii noastre, le capeți pe cea dintāiu cu 150 cor., pe a doua cu 220 cor.

Hotārește-te pentru care vrei. Dar' ca sē-ți-se plătească sē-ți iei mașină de *cosit* fēnul, trebuie sē ai mult loc, ori apoi s'ō mai dai și la alții în folosință. Că e cu spor, și un om prin comunele noastre nu prea are ce lucra singur cu ea.

Îndreptare. În numărul trecut al foii noastre s'a strecurat în articolul despre „Rigolarea grădinei” o greșeală de tipar ce trebuie s'ō îndreptăm: unde se vorbește des re șanțul cu care începem rigolarea, e a se ști că el se face de 1-2 nu de 1-4 metri, cum din greșeală s'a scris. La „Meserii” la înșirarea meseriilor, e a se ceti „mechanici” în loc de „medanici”.

FELURIMI

Isvorul.

Trei călētori se întâlnesc într'o dimineață lângă un isvor. Unul era muncitor, altul un bētrân și al treilea un copilandru care căuta o oaie rătăcită.

Deasup'a isvorului, pe o peatră, se aflau scrise aceste cuvinte: *Fii ca mine.*

După-ce beură de-și potoliră setea, cei trei călētori căutară sē priceapă înțelesul cuvintelor de pe peatră.

Muncitorul zise: »Isvorul își plimbă apa printr'un ținut întins, și-o amestecă cu pērae, cu riuri și ajunge fluviu mare. Scrisul de pe peatră va sē zică dar', că trebuie sē muncim neîncetat spre a ne îmbogăți.

Bētrânul zise: »Eu cred că e altceva. Isvorul alină fără plată setea celor cari beau din el. Pilda lui ne învață sē fim folositori aproapelui nostru.

Copilandru' ascultă în tăcere. Ceiaaltă îl întrebă și pe el ce crede de scrisul de

pe peatră. El răspuse limpede: »Apa isvorului nu e bună de nimic dacă nu e curată. Cum sē murdărește, și omul și chiar dobitoacele simt disgust de ea și nu o beau. Că sē fim plăcuți și stimați, trebuie sē fim curați.

Proprietatea.

»Proprietatea mea» zic despre un lucru ce e *al meu*; proprietatea ta despre un lucru ce e *al tău*, arētând prin acest cuvēt a cui e stăpânirea asupra unui lucru.

Dacă n'ar fi dreptul de proprietate, nimeni n'ar sădī un pom ale cărui poame ar veni altul sē le mănānce, nimeni n'ar clădi o casă în care altul ar zice că are drept sē locuească, nimeni n'ar crește un cal, dacă vecinul i-l'ar putea lua, nimeni n'ar sēmēna în pentru-ca sē facă pânză, când ar ști că altul ar putea veni și lua-o sē-și facă pentru sineși rufe din el.

Mama cătră Ionel; Copiii lui Vasilache sunt copii rēi, nu-ți mai dau voe sē te joci cu ei!

Ionel: Dar' sē dau în ei, asta îmi va fi iertat?..

Grădina întreagă dusă din Berlin în Paris. Germanii berlinezi au o idee originală pentru expoziția cea mare din Paris. Ei arangiază în Berlin o grădina întreagă cu toate-toate cele trebuincioase pe ea, strălucit arangiată și împodobită, și așa întreagă sē o ducă la Paris sē o pună pe locul Germaniei în expoziție. Grădina va fi una dintre vedeniile cele mai plăcute, și ca istorie, originală. Și când mândri Germani vor sta pe cărările grădinei, deși aflându-se în Paris, vor putea spune cu mândrie: noi s'ām pe aici pe pământ german! Sunt angajați mulți grădinari cari merg cu grădina din Berlin la Paris și o îngrijesc în tot drumul și în tot timpul. Un atare grădinar pleacă în acest scop și din Orăștie la Berlin.

Gratioasa doamnă V. întâlnind într'o casă pe tinerul P., îl întrebă pentru-ce nu-l mai vede nicāiri?

— Nu cumva, a adăugat ea, din pricina micei sume ce-mi datorăți din sara aceea din cărți?

— Nu, doamnă, răspuse tinerul, nu m'a împedecat aceasta spre a vă vedea, fiindcă dacă până acum nu mi-am plătit-o încă, tot d-voastră sunteți de vină.

— Și pentru-ce?

— Pentru-că atunci când vă ved... uit totul!

Posta Redacției.

Mai multor abonenți noi. Vē rugām sē ierțați că întâii 4 numeri din foaie nu vi-i mai putem trimite.

Dui A. M. în *Dobra*. Dacă trimiteți banii înainte vē vine porto mai ieftin decât cu rambursă. Deci cum doriți.

Comitetul de redacție:

Președinte: *Dr. Ioan Mihai.*

Membrii: *Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Danil David și Constantin Baicu.*

Proprietar - editor: IOAN MIHAIU

Redactor respons.: IOAN MOȚA

100—300 floreni

pe lună, își pot câștiga sigur, fără capital și fără risic, persoane de orice poziție și în orice localitate, prin vânzare de hârtii de stat concesionate de lege și prin vânzare de losuri.

Oferte sub: „Câștig ușor“ la expedițiunea de anunțuri **Julius Singer, Buda-pesta, Lipót-utca 14.**

(9) 6-6

Atrag binevoitoarea luare aminte asupra prăvăliei mele bogat provăzută cu tot felul de **MARFA DE MANUFACTURĂ** pentru trebuințele de casă, și anume:

BUMBAC DE BĂTUT și **AȚĂ DE URZIT**, aduse din cele mai bune fabrice, se pot căpăta cu prețuri foarte ieftine la subscrisul.

Totodată aduc la cunoștința celor-ce au trebuință, că pregătesc în timp scurt și cu preț moderat

☉ **HAINA DE CĂLUȘERI** ☉

pe cari le vând, le dau în folosință, ori, la cerere, le fac anume.

(4) 6-

Cu deosebită stimă

Ion Lazaroiu,

negustor în Orăștie (Szászváros).

In economia Dlui

Berivoy János din Gelmari

(82)

se află un

3-

Armăsar irlandez

(mai nainte proprietatea lui L. Velitska în Bobálna)

și un taur de Bern, spre prăsilă.

Ambele vite de prăsilă sunt în condițiuni bune, de rasă aleasă și aflate de bune prin comisia oficioasă, exmisă de comitat.

Taxa de sărit pentru armăsar sunt 10 cor., ear' pentru taur 4 coroane.

Szám 44-1900

(36) 1-1

ARVERESI HIRDETMEŢY

Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbíróság 1899 148 számú végzése által hátszegi Todosie Caesar javára merisori Rusz Iuon és neje ellen 308 kor. 94 fil. tölke, ennek 1896 évi november hó 29-ik napjától számítandó 5% kamatai és eddig 82 kor. 80 fil. perkölség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólilag letoglalt és 740 korra becsült szarvasmarhákból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 125,2 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Merisoron alperes lakásán leendő eszközésére 1900. évi hó 19-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oiy megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pujon, 1900 évi február hó 17-ik napján.

Mirtse Diénes,
kir. bírósági végrehajtó.

Szám 6194-1899 tlkvi.

(35) 1-1

ARVERESI HIRDETMEŢY

A hátszegi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság Ungur Mihály páros-pesterei lakos Dr. Suciú Gábor ügyvéd által képviselt végrehajtónak Serban Petru lui Mihály P.-Pesterei lakos végrehajtást szenvedő elleni ügyében közhírré teszi, hogy végrehajtónak 50 frt. 63 kr. tölke, ennek 1898. évi május hó 12. napjától járó 5% kamatai 25 frt 30 kr. eddigi megállapított per. és végrehajtási valamint a jelenlegi 14 frt 65 kr. és a még felmerülendő költségek iránti ugy a csatlakozotnak kimondott Burszeszk Mihálynak a p.-pesterei 18. 375. 154. sztjkvben C. 3. 2. és illetve C. 47. a. bekebelezett 85 frt s jár iránti követeléseik kielégítés végett Serban Petru végreh. szenvedőnek a dévai kir. törvénytől, puji kir. járásbíróság területéhez tartozó Páros-pestere községi 4 sztjkvben A † 1-3 rdsz. a. felvett ingatlanokból 1/2 rész véghr. szenvedőnek a páros-pesterei 15 sztjkvben A † 1-9, 12-26, 28-32 rdsz. a. 18. tjkvben A † 9. 15 rdsz. a. 375 sztjkvben A † 1 rdsz. a. felvett ingatlanait egészben a Páros-pesterei 154 sztjkvben A I. 1-4, 6-13 rdsz. a. felvett ingatlanokból B 152 sorszám a jegyzett. 1350/351000 rdsz. jutalékát és a páros-pesterei 32 sztjkvben A † 1-10, 12-14 rdsz. a. felvett ingatlanokból 1/4-ed rész jutalékát rendszámokénti részletekben az egy dejuleg kibocsátott árverési feltételekben részletezett összesen 524 frt 24 kr. tevő kikiáltási árban az 1900. évi május hó 1. napjának d. e. 10 órakor Páros-pestere községének e'ó járója házána! megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is elfogja adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10% készpénzben vagy ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni avagy annak előzetes bírói letébe helyezett tanúsító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár felerészét az árverés jogerőre emelkedése napjától számítandó 30 nap alatt a másik felerészét pedig ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival szabályszerű letéti kárvény mellett a hátszegi kir. adóhivatal mint bírói letét pénztárnál befizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Kir. járásbíróság telekkönyvi hatósága.

Hátszeg, 1899 szeptember hó 20-án.

Fehér,
kir. aljb'ró.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

In Orăștie — Szászváros.

Opuri
Bilete de log.
Broșuri
Circulare
Bil. de visita
Invitări
Bilanturi
Acții
Cap. de epist.
Placate
Ord. de dans
Adrese
Compturi
Note
Preț-Curent.
Anunțuri
Registre
Impr. mate
Couverte
Bilete de cun.
Etc. etc.

Există deja de 12 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Inst. Tipogr. „Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce comandă repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acurateța cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.